

**A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET MÚZEUMA
SÁROSPATAK, RÁKÓCZI U. 1.**

**18. SZÁZADI MAGYAR FESTŐ:
RAGÁLY ISTVÁN KAPITÁNY ARCKÉPE**

RESTAURÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

**Nemessányi Klára
2010.**

A kép restaurálását a Nemzeti Kulturális alap támogatta

nka

Nemzeti Kulturális Alap

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS KOLLÉGIUM TUDOMÁNYOS GYŰJTEMÉNYE
RÉSZÉRE

RESTAURÁLÁSI DOKUMENTÁCIÓ

18. SZÁZADI MAGYAR FESTŐ: RAGÁLY ISTVÁN
KAPITÁNY ARCKÉPE

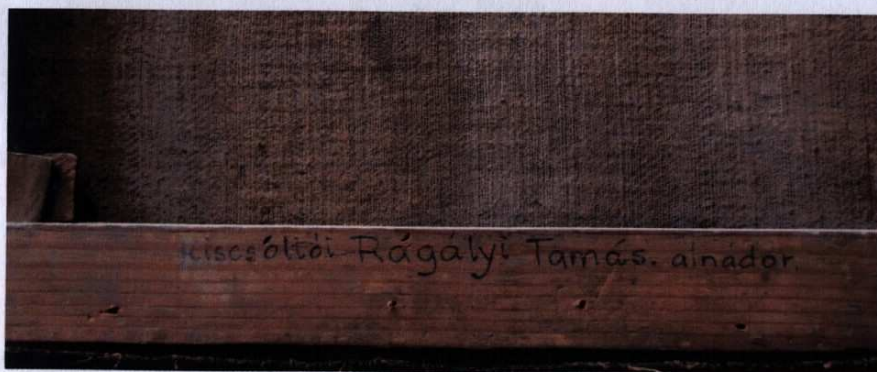
olaj, vászon, 89 x 68 cm

Ltsz. E. 1966. 3.

Átvételi állapot

A portré alig kivehető, a vastag lakk-és szennyeződés elfedi. UV fényben is teljesen fedett, de átfestés nem tapasztalható. A bevonat egynemű és vastag.

A vakkeret ócska, gyenge, nem ékelhető. A vásznat nem bírja feszesen tartani. Hátoldalán, az alsó lécdarabon a következő felirat volt olvasható:

A vakkereten a felirat, a vászon hátoldalán beázás nyomai látszódnak.

A felirat téves, nem az ábrázolt személyre vonatkozik. A képoldalon megfigyelhető festett feliraton Ragály István neve olvasható.

A vászonhordozó megereszkedett, laza, néhol hullámos. Jobb oldalon benyomódás látható a vakkeret mellett. A halszállás szövésű, erős vászon állaga kielégítő, bár kissé kiszáradt, rugalmatlan. Lyuk, szakadás nincsen, a festmény felső részén valószínűleg egy másik festmény szemes csavarja okozott benyomódást, súrlódást, kopást. A szövés jellegzetes faktúrája uralkodik az egész festményen, mivel a szennyeződés és a lakk beült a vászonszálak közé és kirajzolja a textil szerkezetét.

Az alapozás vékony vörös, bóluszos. Jól tapad a vászonhoz.

A festékréteg nem pereg, repedéshálóját természetes velejárója korának. Vízszintes repedések jellemzőek a teljes felületre.

A lakk vastag és barnásra öregedett.

A vásznat kétszer feszítették fel, a jelenlegi feszítés alkalmával a festmény alsó és jobb oldali élén 1,5 ill. 1 cm-t lehajtottak. A festmény bal alsó sarkában a vörös festékkal írt felirat az

Restaurálta: Nemessányi Klára 2010.

ábrázolt személyre vonatkozik: *Stephan de Ragál capitain*. A „kapitány” szó a név alá került, a lehajtás miatt erősen sérült.

A festő szignóval nem látta el a művet.

A díszkeret egy ezüstözött, aranyra lüszterezett vékony folyóméterre kapható sima keretlécből készült, egyszerűen a vakramára szögelték. Egyik darabja hiányzik. A többitől az alapozással együtt pereg a fémszínezés.

A „díszkeret” állapota és a névre ráfutó átfestés látható. Átvételi állapot.

Tisztítás, eredeti festékréteg feltárása

A vízben oldható felületi szennyeződés nem volt jelentős mértékű, ezért külön nem volt érdemes eltávolítani.

A szerves oldószerekkel történő óvatos tisztítás szép eredményt hozott.

A portré lényeges részein szinte sérülésmentesen tártult fel a rendkívül vastag lakk alól az eredeti festékréteg. Sajnos a tisztítás közben derült ki, hogy az átláthatatlan lakkréteg alatt már többször is javították a felületet. Átfestették az egész háttérrel, a kapitány nyakát, ezenkívül a kabát vöröse is ráfutott a Ragály név végén lévő y betűre.

Sajnos a háttér és a csákó sötét, több gyantát tartalmazó festékrétege már igen erősen kopott állapotban maradt ránk, korábbi tisztítás(ok) áldozata lett. Értékesebbnek a csákó részleteit tekinthetjük, sajnos ismeretlen a csákó egykori kiterjedése és anyagszerűsége.

A huszártiszt haja szintén az elődök erős vegyszereinek esett áldozatul. UV fényben viszonylag jól tanulmányozható volt a haj tömege a tisztítás után.

Kétfajta korábbi tömítés is volt a felületen, amelyek a tisztításkor váltak csak láthatóvá.

A feltárt kép

A félalakos portré egy huszártisztet ábrázol, aki a bal alsó sarok felirata szerint Ragály István kapitány. Személyéről nem sokat lehet tudni.

A fiatal, borotvált arcú, bajuszos férfi szembenéz velünk. Tartása, kisugárzása megnyerő. Haja vállig érő, nincsen összekötve.

Öltözete, amely meghatározhatja rangját és kilétét, a következőképpen írható le:

Sötétkék dolmány, hármassal, elég sűrűn elhelyezett, egyszerű ezüst zsinórozással. Hurkok sehol sincsenek, a nyaktól az övig 12 sor gomb van. A gombsor nem szélesedik a váll felé. Az állógallér szélein a zsinórozás folytatódik. A galléron rangjelzés nem látható.

A nadrág is sötétkék.

A világos kármíniszínű, selyemzsinóros díszöv közepén a zsinórokat ezüst pántok fogják hat kötegbe. (a has közepén, egy helyütt. Más, ismert ábrázolásokon több helyen kötegelték a zsinórokat) A zsinóros öv felett bőrszíj látható dísztelen fém csattal. A kapitány bal keze övére függesztett kardján pihen. Jobb karja az asztalkára letett sisak mögött, keze nem látszik. A csákó magas, fekete, felfelé kissé szűkül, valószínűleg medveszőrből készült, rajta a dísz kócsagtollas. A fehér tollakat fekete tollak bokrétaja fogja össze. Forgó vagy címer helyett viszont násfa-szerű ékszer található, smaragd kőberakással és három fehér, hosszúkas csüngő gyönggyel. A csákó alján és tetején egy-egy vízszintes, abroncs-szerű pánt látható, ezüsttel szőtt paszományból. Sem a Hadtörténeti Múzeumban, sem a rendelkezésre álló szakirodalomban hasonlót nem találtam. Lehetséges, hogy eléggé egyéni viseletet ábrázolt a művész.

Különösképpen a kabát (vagy zubbony) az, ami egyáltalán nem szerepel a szokásos huszárviseletek között: Nyers fehér posztó kabát, cinóbervörös hajtókával és külön lehajtott gallérral, mindennemű gombolást és zsinórozást nélkülözve.

A viselet alapján a 18. század közepe tájára, a huszár egyenruhák uniformizálódása elé helyezhetjük a festmény keletkezését. Az alapozás és a kép anyagai, állapota is alátámasztják e feltételezést.

Konzerválás

A hátoldal felől BEVA 371 30 %-os meleg oldatával itattam át a festményt. A kellő rugalmasságot a vászon és a festékréteg visszanyerte. A bevasalás után úgy ítélt meg, hogy ez a beavatkozás elegendő a konzolidált állapot fenntartásához.

A vakkeretet újra kellett gyártatni. Az eredeti képméretnek megfelelő vakramát készítettem, hogy alul a felirat, valamint a kard részletei jobban látszódhassanak. Jobb oldalon szintén 1 centimétert nyert vissza a kép, a könyök kevésbé „szorul be”.

A konzervált vászonkép hátoldalán az új húzószéleket tömény BEVA 371 ragasztóval vasaltam az eredetire.

Esztétikai helyreállítás

A felfeszítés után a vásznat a festékréteg hiányainál enyveztem, majd ecsettel hordtam fel a híg tömítőmasszát. (Nyúl bőrenyv, kréta, porfesték)
A becsiszolás után akvarellal retusáltam a tömések felületére.
Dammárlakkot hordtam fel a végső retusálás előtt.
A beilleszkedő retust Maimieri Restauro festékekkel végeztem.
A zárólakk Schminke Retuslakk.
A retusnál az elveszett részletek megfestése, rekonstrukciója helyett pontozásos technikát alkalmaztam, e helyeken a kopott hatás érvényesül a sisak és környezete tájékán, a nyaknál és a portré hátterén.

Az új díszkeret

Tölgyfából faragott, politúrozott felületű, a belső oldalon a tekert szalag-motívum aranyetállal borított, lakkal le van védve. Közös tervezés alapján Dobesch Pál faszobrász készítette.

Utógondozás

A festményt nedvességtől és hőtől óvni kell, közvetlen erős napfény ne érje. Nedves falra ne helyezték. Portalanítása szükség esetén a felület érintése nélkül porszívóval történhet. A díszkeretet puha ruhával lehet portalanítani.

Dokumentáció

A dokumentáció 21 fotót és 4 írásos oldalt tartalmaz, két példányban készült. Szerzői jog védi.

A restaurálást az NKA támogatásával végezte és a dokumentációt készítette:

Budapest, 2010. június 18.

Nemessányi Klára

festőrestaurátor-művész

M. Rest. Egyesülete névj. sz.: F1-247
1021 Budapest Labanc u 39/b

1. Átvételi állapot
A festményt elfedi a vastag lakk- és szennyeződésréteg

2. Átvételi állapot részlete

3. A kép hátoldala átvételkor. Beázás nyomai láthatók.

4. Tisztítás közben

7. Tisztított állapot

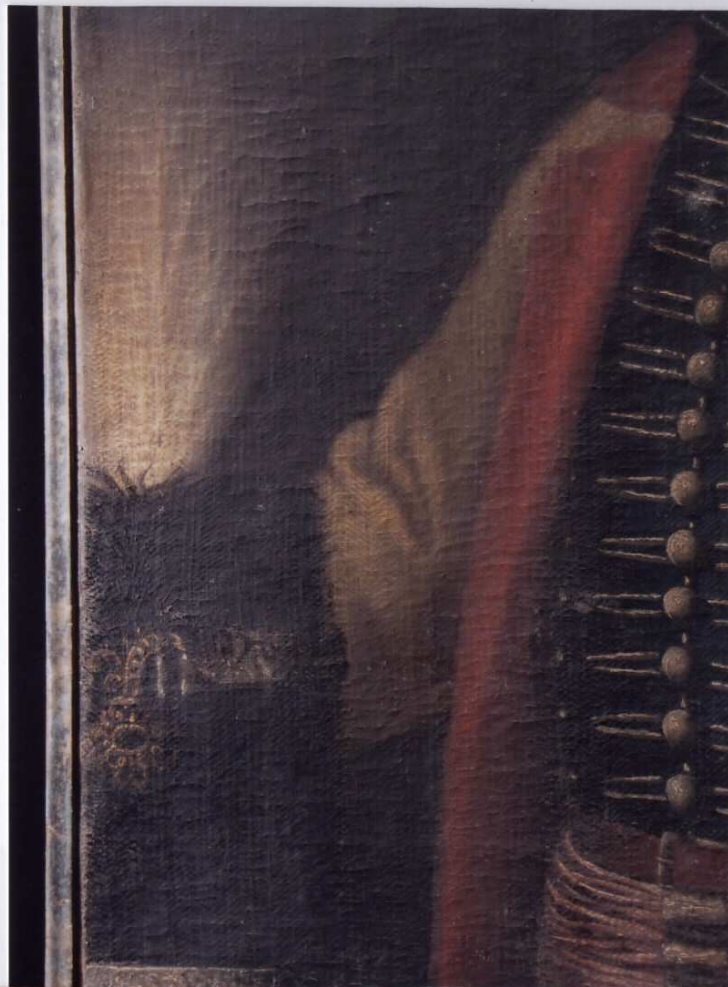

8. Az arc és környéke tisztítva

9. Ugyanez UV fényben. A haj szépen kirajzolódik.
A tömések, az átfestés és a lakk apró maradványai is jól látszanak.

10 Átvételi állapot részlete

11. A csákó és az asztal kopott részletei
retus előtt

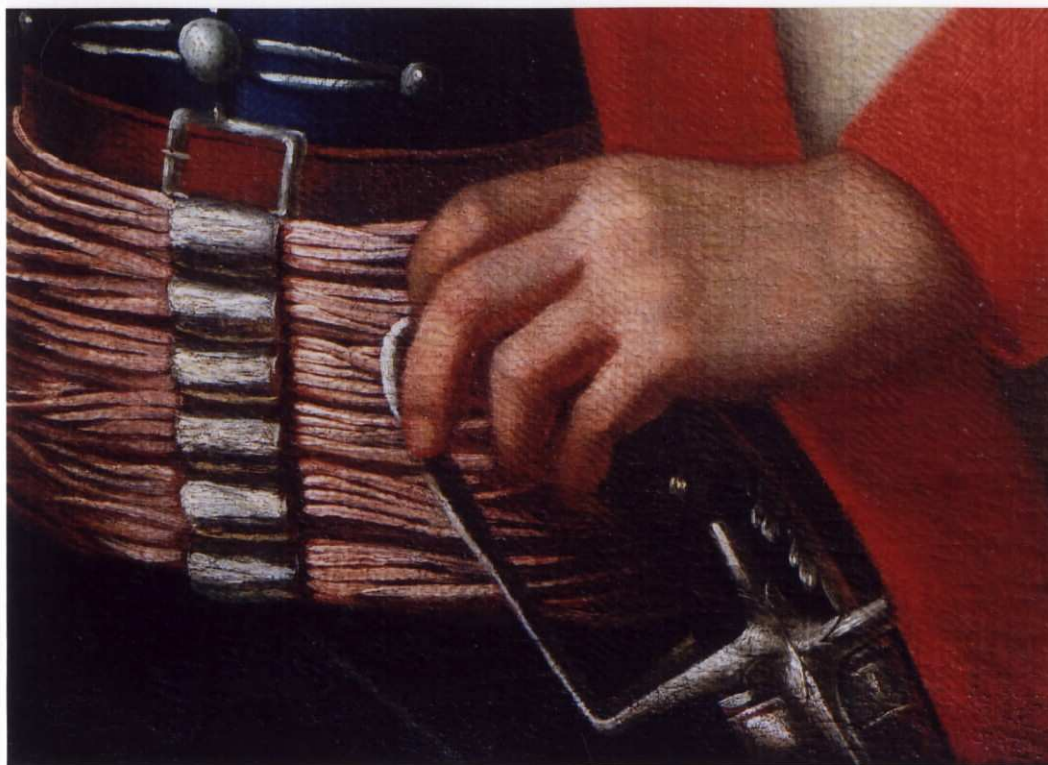
12. Ugyanez kész, retusált állapotban

13. A zsinóröv és a kéz átvételkor

14. A kép jobb sarka az eredeti méretre visszahajtott szélekkel.
Tömített állapot

15. Kész állapot.

16. Retusált, kész állapot részlete

17. Tömített állapotban

18. A portré retusált, kész állapotban

A kiállított restaurált festmény és környezete

